

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

Природничо-географічний факультет

Кафедра загальної та регіональної географії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Країнознавство

галузь знань: 10 Природничі науки

спеціальність: 106 Географія

освітньо-професійна програма: Географія

УХВАЛЕНО

Рішенням кафедри загальної та
регіональної географії

Протокол № 8 від 27 лютого 2020 року

Загальна інформація про дисципліну

Назва дисципліни	Країнознавство
Викладач	Сюткін Сергій Іванович
Профайл викладача	https://pgf.sspu.edu.ua/kolektyv-kafedry
Контактний тел.	(0542) 685932
E-mail:	siutkin-sergiy@ukr.net
Сторінка курсу в Moodle	
Консультації	Консультації проводяться щосереди о 12:30 год.; групові або одноосібні. Також можливі он-лайн консультації через інтернет-ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або телефонувати.

Анотація до дисципліни

Країнознавство має важливе світоглядне та загальноосвітнє значення. Як навчальна дисципліна країнознавство дає уявлення про характер взаємодії природи і суспільства, про форми і тенденції розвитку територіальної організації суспільства як у межах держав та інших об'єктів політичної карти світу, так і у значних територіальних масивах країн (частинах світу). Важливими предметами дослідження також є географічні проблеми просторової організації регіональної економіки, сукупність проблем соціального розвитку в їх територіальному вираженні, територіальна організація соціального життя, просторові суспільні системи тощо. Країнознавство спирається у вивченні своїх закономірностей на міцний теоретичний фундамент, закладений попереднім вивченням таких дисциплін як: «основи теорії суспільної географії», «географія населення», «географія світового господарства», «основи технологій виробництва» тощо. У своєму розвитку країнознавство міцно пов'язане із суміжними географічними науками, зокрема фізико-географічними, інформація яких необхідна для господарської оцінки природних умов і ресурсів, аналізу їх раціонального використання. Важливе значення мають дослідження тектонічної будови території та районів видобування корисних копалин, кліматичних умов і типів ведення сільського господарства, географічного положення та найбільш розвинутих видів транспорту тощо. Серед негеографічних дисциплін найтісніші зв'язки з країнознавством мають соціологія, демографія, етнографія, статистика та деякі інші економічні дисципліни.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни: обґрунтування шляхів удосконалення територіальної (просторової) організації суспільства, особливостей формування територіально-виробничих комплексів у конкретних природних і соціально-економічних умовах країн світу, а також пошук шляхів подолання ксенофобії та основних напрямів вирівнювання соціальних та інших відмінностей як у внутрішньодержавних регіонах, так і між країнами.

Завдання курсу:

- з'ясувати особливості прояву міжнародної економічної інтеграції (галузевої і регіональної);
- оволодіти методикою розрахунків і порівнянь валового національного продукту, валового внутрішнього продукту, національного доходу тощо;
- дослідити форми зосередження промислового та сільськогосподарського виробництва;
- встановити напрямки структурних зрушень в національних економіках країн різних соціально-економічних типів внаслідок впливу НТР.
  - оцінити гостроту проблем регіонального соціально-економічного розвитку;
- встановити причинно-наслідкові зв'язки різноманітних явищ природного та суспільного походження;
- здійснити низку класифікацій і типологій країн світу на основі системи статистичних показників;
- скласти комплексні країнознавчі характеристики згідно типових планів;
- провести економічне районування для полегшення вивчення територіальної структури господарства окремих країн.

Формат дисципліни

Ознаки дисципліни	
Рік вступу	2017
Освітній ступінь	бакалавр
Курс навчання	4
Семестр	7,8
Формат курсу	очний
Обов'язкова /вибіркова	обов'язкова
Кількість кредитів/годин	11,5/345 7 семестр – 225 год. 8 семестр 120 год.
Кількість розділів	7 семестр – 2 розділи 8 семестр – 3 розділи
Форма контролю	7 семестр – залік 8 семестр – екзамен
Лекції	7 семестр – 46 год. 8 семестр – 24 год.
Практичні заняття	7 семестр – 48 год. 8 семестр – 24 год.
Консультації	7 семестр – 2 год. 8 семестр – 2 год.
Самостійна робота	7 семестр – 129 год. 8 семестр – 70 год.

Результати навчання

<p style="text-align: center;">Знання</p>	<p style="text-align: center;">ПРЗ 1. ПРЗ 3. ПРЗ 5. ПРЗ 6. ПРЗ 7. ПРЗ 9.</p>	<p>Визначає зміст базових понять з теорії географії, організації господарської діяльності, а також світоглядних та суміжних наук.</p> <p>Демонструє знання та розуміння на базовому рівні можливостей використання комп'ютерних інформаційних системи, ГІС-технологій в географічних науках.</p> <p>Аналізує природно-ресурсний та інші види господарського потенціалу території, визначає основні форми і види продуктивних сил, розуміє їх поділ.</p> <p>Виявляє і пояснює принципи й методи організації виробництва, соціальної, рекреаційної сфери та регіонального розвитку території.</p> <p>Називає та відтворює основні положення законодавства, національних і міжнародних стандартів з проблем взаємодії природи і суспільства на глобальному та регіональному рівнях.</p> <p>Знає провідні риси сучасного етапу розвитку світового господарства, принципи розміщення різних видів господарської діяльності, структурної і функціональної територіальної організації суспільства.</p>
<p style="text-align: center;">Уміння</p>	<p style="text-align: center;">ПРУ 1. ПРУ 3. ПРУ 4. ПРУ 6. ПРУ 7. ПРУ 8. ПРУ 9. ПРУ 11.</p>	<p>Застосовує методи досліджень природничих і суспільних наук, інформаційних технологій тощо при вивченні формування і розвитку об'єктів і процесів географічної оболонки.</p> <p>Оцінює ресурсний або рекреаційний потенціал територій (регіонів) з метою їх подальшої організації, планування, прогнозування та рекреаційно-туристичного освоєння з використанням сучасних методів наукових досліджень та інформаційно-телекомунікаційних технологій.</p> <p>Аналізує територіальну організацію суспільства, концепції територіальних структур, склад і будову природних географічних об'єктів і регіональних систем на різних просторово-часових рівнях.</p> <p>Здійснює історико-географічне дослідження території, надає фізико- та економіко-географічну характеристику регіонів, розкриває специфіку регіонального розвитку, оцінює рівень розвитку окремих держав або регіонів.</p> <p>Використовує інформаційні технології та картографічні моделі в галузі географічних наук.</p> <p>Володіє навичками комплексного фізико- та суспільно-географічного аналізу територій.</p> <p>Вміє аргументувати основні ідеї та розпізнати важливу наукову інформацію, виявляє проблемні ситуації і пропонує шляхи їх розв'язання;</p> <p>Розробляє принципи розміщення різних видів господарської діяльності.</p>
<p style="text-align: center;">Комунікація</p>	<p style="text-align: center;">ПРА 1. ПРА 2.</p>	<p>Уміє вчитися упродовж життя і вдосконалює з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетентності.</p> <p>Уміє діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.</p>

Тематичний план вивчення дисципліни
7-й семестр

Розділ 1. Країни Європи.

- Тема 1. Регіональний огляд країн Європи.
- Тема 2. Групова характеристика країн Західної Європи.
- Тема 3. Комплексна характеристика господарства ФРН.
- Тема 4. Комплексна характеристика господарства Франції.
- Тема 5. Комплексна характеристика господарства Великобританії.
- Тема 6. Комплексна характеристика господарства Італії.
- Тема 7. Групова характеристика країн Центральної і Південно-Східної Європи.
- Тема 8. Комплексна характеристика господарства Польщі.
- Тема 9. Комплексна характеристика господарства Румунії.
- Тема 10. Галузева і територіальна структура господарства країн Балтії.
- Тема 11. Галузева і територіальна структура господарства Росії.

Розділ 2. Країни Азії.

- Тема 12. Регіональний огляд Азії.
- Тема 13. Комплексна характеристика господарства Японії.
- Тема 14. Галузева і територіальна структура господарства КНР.
- Тема 15. Комплексна характеристика господарства Індії.
- Тема 16. Комплексна характеристика господарства Ізраїлю.
- Тема 17. Комплексна характеристика господарства Туреччини.

8-й семестр

Розділ 3. Країни Африки.

- Тема 18. Африка – як найбільш бідний регіон світу.
- Тема 19. Шляхи подолання колоніальної структури господарства.
- Тема 20. Комплексна характеристика господарства ПАР.

Розділ 4. Країни Америки.

- Тема 21. Регіональний огляд країн Америки.
- Тема 22. Комплексна характеристика господарства Канади.
- Тема 23. Галузева і територіальна структура господарства США.
- Тема 24. Комплексна характеристика господарства Куби.
- Тема 25. Комплексна характеристика господарства Бразилії.
- Тема 26. Комплексна характеристика господарства Аргентини.

Розділ 5. Країни Австралії та Океанії.

- Тема 27. Загальний огляд і субрегіональний поділ Австралії та Океанії.
- Тема 28. Австралійський Союз.
- Тема 29. Групові характеристики країн Меланезії, Мікронезії, Полінезії.

Політика дисципліни

Вивчення регіональної економічної і соціальної географії потребує: виконання тестових завдань, самостійної роботи тощо; підготовки до практичних занять; опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури, а також інших інформаційних джерел.

Підготовка та участь у практичних заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни, питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення конспекту лекцій, а також позицій, викладених у підручниках, монографічній та іншій науковій літературі тощо.

Результатом підготовки до заняття повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом теми, якій присвячено відповідне заняття, а саме знання: поняттєво-термінологічного апарату дисципліни; теоретичних основ суспільної географії; форм територіальної організації виробництва; чинників розвитку та розміщення виробництв, основних показників соціально-економічного розвитку тощо.

Розв'язання практичних завдань повинно як за формою, так і за змістом відповідати вимогам, що висуваються до вирішення відповідного завдання, свідчити про його самостійність, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

На практичних заняттях присутність здобувачів вищої освіти є обов'язковою, важливою також є їх участь в обговоренні всіх питань теми. Забороняється запізнюватись на навчальні заняття та пропускати їх без поважних причин. Пропущені заняття мають бути відпрацьовані на консультаціях. Це ж стосується й студентів, які не виконали завдання або показали відсутність знань з основних питань теми. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу. Під час контрольних заходів забороняється використовувати джерела інформації, усні підказки, письмові роботи інших осіб, друковані книги, методичні посібники, телефони, планшети. Забороняється користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття з метою, не пов'язаною із навчанням.

Академічна доброчесність

Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять приклади можливої академічної недоброчесності. Неприпустимо надавати для оцінювання письмову роботу, підготовлену за участю інших осіб. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Вивчення дисципліни передбачає дотримання положень Кодексу академічної доброчесності СумДПУ імені А.С. Макаренка.

Система оцінювання та вимоги

Поточний контроль навчальних досягнень здійснюється протягом семестру на практичних заняттях. Результати (кількість набраних балів) фіксує викладач.

Використовуються такі форми поточного опитування: усна відповідь за лекційними матеріалами, тестування, контрольна робота з відкритими питаннями, заслуховування повідомлень студента з довідковою інформацією, реферати, створення презентації з її обов'язковим показом та повідомленням, участь у обговоренні питань для контролю знань на практичних заняттях.

Поточний контроль відображає поточні навчальні досягнення студента в освоєнні програмного матеріалу дисципліни і спрямований на необхідне корегування самостійної роботи студента. Сюди входить: методи усного контролю – бесіда, розповідь, доповідь студента, роз'яснення, відповіді на запитання. Усний контроль проводиться майже на кожному занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формі. Викладач розробляє чіткі критерії оцінювання всіх видів навчальної роботи у комплексному контролі знань, доводить їх до відома студентів на початку вивчення навчальної дисципліни. Результати поточного контролю є складовою визначення підсумкової оцінки і враховуються науково-педагогічним працівником при визначенні підсумкової оцінки з даної дисципліни. До поточного контролю також відноситься виконання практичних завдань, бали за які враховуються у підсумкову оцінку.

При контролі виконання завдань, які винесені для самостійного опрацювання, оцінці підлягають: самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань; вміння застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; підготовка доповідей, презентацій, знання об'єктів політичної карти світу тощо. Результати самостійної роботи фіксуються в журналі обліку роботи викладача. Бали, набрані студентом за виконання завдань з самостійної роботи, додаються до суми балів, набраних студентом з інших видів навчальної роботи з дисципліни.

У кінці семестру проводиться підсумкова контрольна робота. До контрольних заходів допускаються всі студенти незалежно від результатів поточного контролю. Результати контрольного заходу студента, який не з'явився на нього, також оцінюються «незадовільно» незалежно від причини. Відпрацювання контрольного заходу є обов'язковим.

Вид контролю як за 7, так і 8 семестри – залік. Семестровий залік – це форма підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр. Залік виставляється викладачем автоматично за умови, якщо студент виконав усі види навчальної роботи, які визначені робочою програмою навчальної дисципліни. Загальна оцінка обраховується в кінці семестру, як сума балів за виконання всіх видів робіт. Враховуються бали, набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового контролю. Оцінювання

проводиться за 100-бальною шкалою. Структура проведення семестрового контролю відображається та доводиться до відома студентів на першому занятті.

Критерії оцінювання результатів навчання

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	Глибоко і міцно засвоїв програмний країнознавчий матеріал; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає. Прогнозує і передбачає подальший хід явища, описує можливі наслідки, результати, що впливають з наявних даних. На основі проблемної ситуації виділяє проблему, конструює гіпотези і перевіряє їх. При цьому студент не має утруднень при відповідях на видозмінені завдання, вільно справляється із класифікаціями, типологіями та іншими видами застосування знань, показує знайомство з монографічною літературою, правильно обґрунтовує прийняті рішення, володіє різнобічними навичками і прийомами виконання практичних робіт, володіє в повному обсязі специфічним поняттєво-термінологічним апаратом навчальної дисципліни.
82-89	Твердо знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його; не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання, коректно встановлює причинно-наслідкові зв'язки.
74-81	Знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його, але допускає деякі неточності під час відповіді; правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами перетворення. Застосовує їх у видозміненій, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача. Дає свою власну інтерпретацію матеріалу (пояснення, короткий виклад). Уміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, здійснює перенесення дій.
64-73	Має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних робіт і розв'язанні задач.
60-63	Самостійно відтворює інформацію та застосовує її у типовій ситуації, але при цьому виявляє невпевненість у своїх діях. На основі фактів робить висновки, але за допомогою викладача, намагається зробити звіт про виконані дії тощо.
35-59	Не знає більшої частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки; не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом країнознавства; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє наводити приклади із життя та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки.
1-34	Має загальне уявлення про навчальну дисципліну, знання програмного матеріалу носить фрагментарний характер, відповіді на запитання дає «так» чи «ні».

Розподіл балів, які отримують студенти залік у 7 семестрі

Поточний контроль																	Разом	Сума
РОЗДІЛ 1											РОЗДІЛ 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	60	100
3	3	3	3	3	3	3	4	4	3	4	4	4	4	4	4	4		
Контроль самостійної роботи																		
3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	2	2	2	40	

екзамен у 8 семестрі

Поточний контроль			Разом	Сума	Підсумковий контроль (екзамен)	Загальна сума
РОЗДІЛ 3	РОЗДІЛ 4	РОЗДІЛ 5				
T18-T20	T21-T26	T27-T29	50	75	25	100
17	18	15				
Контроль самостійної роботи			25			
9	8	8				

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна:

1. Масляк П.О. Кількісна оцінка суспільно-географічного положення території // Вісник КНУ імені Тараса Шевченка. Географія. 2019. № 1(74). С. 5-8.
2. Мальська М.П., Антонюк Н.В., Занько Ю.С., Ганич Н.М. Країнознавство: теорія та практика. К.: Центр учбової літератури, 2012. 528 с.
3. Стафійчук В.І. Малиновська О.Ю. Туристичне країнознавство. Херсон : Олді-плюс, 2016. 807 с.
4. Сюткін С.І. Регіональна економічна і соціальна географія : робочий зошит для самостійної роботи студентів. Частина 1. Європа та Азія. Суми: ФОП Цьома С.П., 2017. 48 с.
5. Сюткін С.І. Регіональна економічна і соціальна географія : робочий зошит для самостійної роботи студентів. Частина 2. Африка, Америка та Австралія з Океанією. Суми: ФОП Цьома С.П., 2018. 40 с.

Додаткова:

1. Мезенцева Н.І., Мезенцев К.В. Науково-дослідницький практикум з суспільної географії. К.: Прінт Сервіс, 2014. 47 с.
2. Смаль В.В. Трансформація господарства постіндустріальних країн: наукові засади суспільно-географічного дослідження. К.: КНУ імені Т.Шевченка, 2011. 370 с.
3. Сюткін С.І. Суспільна географія: термінологічний словник. Суми: ВПП «Фабрика друку», 2015. 56 с.
4. Сюткін С.І., Леонтьєва Г.Г. Економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни. Суми: Університетська книга, 2003. 246 с.
5. Яценко Б.П., Бабарицька В.К. Країнознавство: основи теорії. К.: Либідь, 2009. 312 с.

Інформаційні ресурси

1. Організація об'єднаних націй: <http://www.un.org>
2. World Urbanization Prospects: <http://esa.un.org/unpd/wup/>
3. Міжнародна організація праці (МОП): <http://www.ilo.org>
4. Міжнародна організація з міграції (МОМ): <http://www.iom.org>
5. Всесвітня організація з охорони здоров'я: <http://www.who.org>
6. Світовий банк: <http://www.worldbank.org>
7. Світова книга фактів ЦРУ США: <http://www.cia.gov/librari/publications/the-world-factbook/>
8. Продовольча та сільськогосподарська організація ООН: <http://www.fao.org>
9. Конференція ООН з торгівлі і розвитку: <http://www.unctad.org>
10. <http://best-ukraine.com.ua/index.html?go=11340>
11. <http://www.myslenedrevo.com.ua/ru/Sci/AuxHistSci/HistGeographi.html>
12. <http://www.menr.gov.ua/content/article/42>